

JOSHUA FERRIS

Vstát znovu
- se -
SLEPICEMA

„Hlava XXII ze světa zubařů“
STEPHEN KING

MLADÁ FRONTA

JOSHUA FERRIS

MLADÁ FRONTA

Přeložil Richard Podaný

copyright © Joshua Ferris, 2014

Věnováno Grantu Rosenbergovi

CIZINCŮV SYN

JEDNA

ÚSTA JSOU PODIVNÉ MÍSTO. Ne tak docela uvnitř, ne tak docela venku, není to kůže, není to orgán, je to něco mezi: něco tmavého, vlhkého, co umožňuje přístup do vnitřních prostor, o kterých lidi radši moc nepřemýšlejí – protože tam začíná rakovina, tam se láme srdce, tam by se mohlo klidně ukázat, že žádná duše není.

Naléhal jsem na své pacienty, ať používají zubní nitě. Byly dny, kdy to šlo hodně ztuhla. Měli by si čistit zuby nití. Je to dobrá prevence chorob dásní a může vám to prodloužit život až o sedm let. Taky to ale žere čas a vůbec je to osina v prdeli. To neříká zubař. To říká ten chlápek, co se vrací domů a má v sobě čtyři pět panáků, prostě bezva večer, no ne, samé ha ha a hi hi, a sotva vezme zubní nit do ruky, řekne si: K čemu to? Nakonec se stejně srdce zastaví, buňky odumřou, neurony vyhasnou, bakterie sežerou slinivku, mouchy nakladou vajíčka, hmyz se prohryže šlachami a vazy, pokožka se promění ve tvaroh, kosti se rozpustí a zuby někam odplavou s proudem. Jenže pak se objeví někdo, kdo celý život nestrávil se zubní nití ani hodinku, a je to obraz nepředstavitelného zanedbání a zbytečné bolesti – zuby shnilé, dásně napuchlé, živoucí vedení infekce běží od skloviny až do nervu – a ve mně se znovu vzedme všechno to, čemu jsem říkal naděje, čemu jsem říkal kuráž, a nade vše pak to, čemu jsem říkal vzdor, a já zase den dva chodím a říkám všem svým pacientům: „Musíte používat zubní nit, prosím, použijte zubní nit, je to strašně důležité.“

Zubař je nejvýš tak půlka doktora, i když se vydává za celého. Schovává si pro sebe tajemství, že je taky zpola funebrák. Snaží se přimět ty churavějící kousky, aby zase byly zdravé. A ty mrtvé kousky, u těch se prostě jen snaží, aby byly společensky přijatelné. Vyvrta díрку, vyčistí hnilobu, zaplní jámu, pak to celé uzavře. Rve zuby, odlévá do formiček, umisťuje falešné zuby, barví je, aby ladily. Otevřené kavity, to jsou kamenné oči lebek, stoličky se tyčí jako náhrobky.

Říkáme tomu praxe, nikdy podnik, ale úspěšný zubař je moc, moc podnikatel. Já začal s klinikou bez oken a se dvěma křesly v Chelsea. Postupně jsem se propracoval na místečko kousek od Park Avenue. Mám tady půlku přízemí v bytovém komplexu jménem Aftergood Arms.

Park Avenue je nejcivilizovanější ulice na světě. Portýři se tu pořád oblékají jako ve čtyřicátých letech, mají čepice a rukavičky a otevírají dveře zámožným starším vdovám a jejich psíkům. Markýzy se tyčí až nad chodník, takže ani když prší, nikdo nepromokne při vystupování z taxíků a nastupování do taxíků, a pod nohama má každý koberec, obvykle zelený, někdy červený. V jistém duševním rozpoložení byste téměř dokázali rekonstruovat ty doby kočárů s koňmi, kdy první nabobové mezi osadníky kličkovali se svými hůlkami a spodničkami blátem v Park Avenue. Manhattan si prožívá svoje šoky. Čtvrti se mění k nepoznání. Město se vám mění, zatímco spíte. Ale Park Avenue je pořád Park Avenue, v dobrém i ve zlém – je zámožná, vilová, kvintesenciálně newyorská.

Hodně jsem si vypůjčil, abych nové působiště mohl renovovat. A abych ty peníze splatil co nejdřív, zařídil jsem se přesně opačně, než mi radil stavitel, než namítala paní Convoyová, než mi našeptávaly vlastní lepší instinkty a obecné postupy, jimiž se zubaři řídí všude na světě – a objednal jsem si přízemí bez soukromé kanceláře. V takto získaném místě jsem dal instalovat páté křeslo a pak jsem příštích deset let strávil tím, že jsem se div nezabil, jak jsem se snažil starat o pět křesel v pěti místnostech a stěžoval jsem si na nedostatek soukromí a u toho jsem shraboval tuny a tuny prachů.

Na všem je holt něco. Bylo zbytečné si stěžovat. Přicházely dny, kdy jsem se na sebe za to vážně zlobil. Říkal jsem si, že bych to měl překousnout. Co může být lepšího než mít vzkvétající praxi a strukturu řízení, ve které jsem já sám až nahoře? A neměl jsem ani delší pracovní dny než vy, když nepočítám čtvrtky. Některé čtvrtky jsme se z práce nedostali před desátou. Ale i ty dny jsem spal skoro dobře a připadalo mi, že prášky беру tak nějak navíc. (Když se uspíte léky, jdou jako první do háje sny. Ale ber to z té lepší stránky, říkal jsem si, když mě sny začaly opouštět. Aspoň ses v bdělém stavu zbavil toho zoufalého nutkání tlumočit druhým ty živoucí obrazy bohatého vnitřního života.)

Na všem je něco, jenže něco – a to je ten háček – nebude nikdy všechno. Vzkvétající praxe nebude všechno. Oddanost zdraví pacientů a odpolední mochaccino a pizza v pátek prostě nemůže být všechno. Naneštěstí ani banjo nemůže být všechno. Přehrávat si filmy z netu rovnou do televizoru, to bylo skoro všechno, když to konečně šlo, ale rychle se i to změnilo v pouhé něco. Red Sox byli všechno docela dlouho, ale nakonec mě zklamali. A největší zklamání mého dospělého života přišlo v roce 2004, kdy Red Sox ukradli vlajku Yankees a vyhráli Světovou sérii.

Jedno léto jsem si dva měsíce myslel, že by všechno mohl být golf. Říkal jsem si, že po zbytek života vložím všechnu svou energii do golfu, a s ní všechnen volný čas a všechnu vášeň, a přesně to jsem taky udělal, jenže jen ty dva měsíce, než mi došlo, že to bych vložil do golfu všechnu svou energii a všechnen volný čas a všechnu vášeň, a to na celý zbytek života. Myslím, že tak velkou depresi jsem neměl ještě nikdy. Poslední míček po patu kroužil v jamce a při sestupu to celé rámoval jasným dojmem, že můj titěrný životek mizí do hlubiny.

Takže: práce, zábava a naprosté odevzdání něčemu, co mě přesahuje – práci, golfu, Red Sox –, nic z toho nedokáže být všechno, i když to všechno někdy umí pěkně vyplnit čas. Jsem jako ten spáč, který zoufale touží popsat svůj sen, vždycky když se pokouším vysvětlit, jaké uspokojení přináší nahradit zkažený zub můstkem, takže se pacient opět může beze studu usmívat. Obnovil jsem základní lidskou důstojnost, a to není nic

bezvýznamného. Nic bezvýznamného nebyly ani ty pátky u pizzy. A to mochaccino byl drobný šperk radosti. Ten večer v roce 2004, kdy David Ortiz zařídil homerun proti Yankees a odstartoval tím nejskvělejší obrat v dějinách sportu, tak z toho jsem byl jednoduše šťastný, že žiju.

Moc rád bych věřil v Boha. To je aspoň něco, co by bývalo mohlo být lepší než cokoli jiného. Kdybych věřil v Boha, mohl bych podlehnout klidu a pohodě a útěše. Nebojácnost je možná! Věčnost je moje! A vůbec všechno by mohlo být moje: ty úžasné polohy varhan, hloubání anglikánských biskupů. Stačilo by odvrhnout pochybnosti a věřit. Ale kdykoli jsem stál na pokraji toho kroku, vždycky jsem se od něj od-táhl. Udržuj si jasnou mysl! vykřikl jsem. Drž se vlastního já! Život je tak plný radostí jistě z nějakého důvodu, tak proč bych chtěl tu radost ještě rozšiřovat skrze naprosté podřízení se Bohu, tak jsem uvažoval, tak jsem logicky a paličatě a skepticky přemýšlel, a tím jsem naneštěstí vždycky udělal s Bohem krátký proces.

Non serviam! vzkřikl Lucifer. Nechtěl uhryzávat obličej dětičkám. Prostě jenom nechtěl sloužit. Kdyby zůstal a sloužil, byl by jen jedním z andělů, nerozlišitelným, a i zbožní by si jeho jméno stěží vybavovali.

Zkoušel jsem číst Bibli. Nikdy jsem se nedostal za všechny ty řeči o obloze. Obloha, to je ta věc, co hned dne číslo jedna nebo dvě oddělí vody od vod. Takže to bysme měli oblohu. A vedle oblohy vody. Když se budete dost dlouho držet ve vodách, patrně vlezete do dalšího kusu oblohy. Nevím jistě: od první zmínky o obloze začnu cedit slzy nudy v terminálním stadiu. A začnu být neposedný. Přelistuju dál. Podle všeho to vypadá takhle: obloha, extra vleklá prostřední část, Ježíš. Mohli byste klidně půlku života strávit čtením o neplodných ženách a vzplanuvších hněvech a o tom všem ostatním, než byste se vůbec propracovali k takovému tomu „čiň druhým tak, jak chceš, aby oni činili tobě“, což, jestli to dobře chápu, je největší úspěch té knihy. Ale třeba není. Co já vím, možná se dá ten největší úspěch najít, řekněme, ve Druhé královské. Jen si to představte, že jste se pročetli celou První knihou královskou! Ne že by vám to někdo usnadnil. Povím vám, nad čím nejvíc žasnu. Prakticky pokaždé sedím v metru vedle někoho, kdo si čte Bibli, a on

je přímo uprostřed, třeba na stránce sto padesát tisíc, a větu za větou má všechno podtrhané nebo zvýrazněné. Nutně si musím myslet, že je zcela vyloučeno, aby ten tetovaný hispánský mladík štědře pokrýl i zbývající stránky své Bible tak břitkým zvýrazněním, jaké je natolik nápadně vystaveno všem na odiv tady, v hlubokém vnitrozemí první a druhé Paralipomenon. A on pak otočí stránku, a nastojte, kurva drát: ještě víc podtržení a zvýraznění! Mnoha barvičkami! S poznámkami psanými rukou klášterního písaře! A kdyby jen prostě otočil stránku. Ten chlápek přeskočil dopředu o tři, o čtyři stovky stránek, pro nějaký odkaz nebo zmínku nebo co já vím, a i tam je tatáž koncentrace zvýraznění a žhne tiskacím písmem jako ingoty. Bůh je mi svědkem, vážně pořád jsou mezi námi lidi, kteří zasvětili Bibli celý život. Bývají to hlavně černošské stařenky nebo černoši středního věku nebo okravatovaní Hispánci nebo běloši, u kterých vás překvapí, že jsou běloši. Po tisíce hodin studovali Bibli a podtrhávali si v ní pasáže, zatímco já jsem spal, anebo se díval na basebal, anebo se věnoval samohaně na polohovacím křesílku. Někdy si myslím, že jsem promarnil život. Samozřejmě že jsem promarnil život. Ale copak jsem měl na vybranou? Samozřejmě že jsem měl – dvacet let ze samých večerů strávených s Bibli. Ale kdo se odváží tvrdit, že i v takovém případě by můj život – svědomitě zbožný, přísně pojatý, mnišsky zdrženlivý a přepečlivě přístupný každému Božímu náznaku a poponouknutí – byl býval smysluplnější, než skutečně byl, se všemi těmi večery u pívka a kalnými rány a svatým Billem Jamesem a jeho basebalovým evangeliem? To byla hutná Pascalova sázka: možnost věčnosti výměnou za omezenou dobu mého jediného a jistého pokusu.

Vzpomínám si, jak jsem se svého času účastnil pár z těch mnoha pěších vycházek, které se v městě pořádají. Na pěším výletě je nejdůležitější předvést, jak moc se toho změnilo, jak moc se toho mění a jak moc se toho ještě měnit bude od jistého místa v čase, kdy jste se narodili, až po jisté místo v čase dávno po vaší smrti. Takže i pěší túry po městě začaly být tak depresivní, že jsem s tím praštil a začal jsem se učit španělsky. To ovšem bylo až po tom, co jsem byl ponaučen, že

se střídáním imigračních vln jedna etnická skupina vytlačuje jinou, a tím pádem ztrácí význam svatostánky, které dřív pro čtvrt' bývaly životně důležité. Obzvláště pravdivé to bylo na Lower East Side, kde spoustu synagog uspokojujících duchovní potřeby starších židovských přistěhovalců přebudovali na kostely pro později dorazivší křesťany. Nebylo nicméně možné změnit ani základní architekturu, ani detaily fasád. Takže máme ve městě některé kostely, které mají kromě krucifixu na střeše a mramorové sochy Panny Marie taky do betonu pevně vtištěné Davidovy hvězdy nebo mnohoramenné svícny nebo hebrejská písmena.

Udržuj si jasnou mysl! křičel jsem. Uvědom si, jak snadno se může jeden svatostánek proměnit ve stánek úplně odlišné svatosti, a nerisikuj vlastní duši uprostřed demografických změn a nekonečné lidské schopnosti provádět praktické změny v záměrech.

Naposledy jsem byl v kostele, když jsme s Connie jezdili po Evropě. Byli jsme tam dvanáct dnů a za tu dobu jsme nejspíš viděli tak osm devět stovek kostelů. Když se ale zeptáte jí, byly to spíš čtyři. Čtyři kostely za dvanáct dnů! Dokážete si to představit? V jednom kuse jsem si kvůli nějakému kostelu musel sundávat a zase nandávat čepici s logem Red Sox. Ten kostel byl vždycky hrozně slavný a bylo vyloučeno ho vynechat.

Ale jeden od druhého prostě nešlo nijak rozlišit. Bez ohledu na denní dobu a na denní dávku espressa se mě při vstupu do kostela okamžitě zmocnil záchvat zívání. Connie rázně tvrdila, že to zívání rozhodně nemuselo být až tak hučné. Přirovnávala moje zívání k provoznímu hluku sekačky na trávník. Prý jen čekala, že se mi podívá na ústa a uvidí, jak od nich odlétají třísky. Často se mi stávalo, že jsem se pohodlně uvelebil v kostelní lavici a čelil jejím pohoršeným pohledům. Ale no tak, jenom jsem zív! Nedělal jsem žádná hulvátská gesta. Nikdy jsem ani náznakem nenavrhl, abychom v kostele uspořádali mejdan. Jenom jednou jsem řekl, že by bylo fajn si dopřát orální sex za kostelem, u kontejnerů na odpad. Byl to samozřejmě vtip. Ani tam vůbec žádné kontejnery nebyly! Nebyli jsme ani v obchodě s potravinami. Jsem posedlý orálními

sexem za obchody s potravinami. Na Manhattanu to moc snadno nejde. Nejjednodušší je to v New Jersey, kde to shodou okolností taky je legální. Připadalo mi, že Connie bere Evropu až moc vážně. Zasmušile si prohlížela ty fresky a četla drobné písmo a lámala si hlavu s nekončným. Básníci jsou nabubřelá banda. (Connie je básnířka.) A taky to jsou pokrytci. V Americe by do kostela nevlezli ani omylem, ale doprav je letadlem do Evropy a hned z letiště se nahnou do božíště, jako kdyby skutečný Bůh, Bůh Dantův a Bůh chiaroscuro a opěrných oblouků a Bacha čekal celá staletí, kdy konečně přijedou. V evropských kostelech básníka ihned přemůže otrocké toužení po dni Páně. A to je Connie židovka! Od třetího dne jsem tomu začal říkat „Nervopa“ a nenechal jsem toho, dokud jsme zase nepřistáli v Newarku. Jakmile jsme byli v Jersey, navrhl jsem, abychom se před návratem do města zastavili někde nakoupit potraviny, ale to už mě Connie měla plné zuby. Pro mě je kostel prostě jen místo, kde se budu nudit. A to říkám s veškerou patřičnou úctou k věřícím. Nejsem imunní vůči vábení toho jejich útěšného společenství. I já bych rád bral podíl na jejich stavech milosti, na držení se za ruce a na dobrosrdečném vyzpěvování. Ale ať mě čert vezme, a ať mě vezme doslova, pokud jakýkoli Bůh, ve kterého bych mohl věřit, chce, abych dodržoval dané předpisy. Smál by se mi z hostií. Skučel by smíchy ve víně. A nejspíš by prožíval intenzivní lítost nad takovými smrtelnickými přiblíženostmi. I když... co já vím? Víím jen tolik, že nuda, která se mě zmocňuje uvnitř kostela, není pasivní nuda. Je to aktivní, hlodavý nepokoj. Pro někoho místo nejvyššího smyslu a snadných citových výlevů; pro mě slepá ulička, temné autobusové nádraží duše. Vejit do kostela znamená ukončit právě všechno to, díky čemu by vstup do kostela s velebením na rtech byl tou nejrozumnější věcí.

Jmenuji se Paul O'Rourke. Žiju v New York City, v mezonetovém bytě v Brooklynu s výhledem na Promenádu. Jsem zubař a zubařskou komorou certifikovaný specialista na zubní protézy, mám otevřeno šest dnů v týdnu, s prodlouženou ordinační dobou vždy ve čtvrtek.

Na celém světě není lepšího místa k životu než New York City. Jsou

tu nejlepší muzea, divadla a noční podniky, nejlepší varieté a šantány a koncertní sítě a kluby, najdete tu to nejlepší ze světové kuchyně. Jen samotné vinné archivy tu jsou takové, že říše římská proti tomu vypadá jako nedozásobená samoška v Kansasu. Zázraky bez konce: jenže kdo má najít čas, aby si jich řádně užil, když se může přetrhnout jako šílenec, jen aby si v New Yorku udržel solventnost? A pokud se zrovna nesnažíte přetrhnout, kde na to najdete energii? Dorazil jsem do města před dvanácti lety jako hrdá naplavenina z Maine a za tu dobu jsem byl asi na deseti uměleckých filmech, na dvou hrách na Broadwayi, viděl jsem Empire State Building a taky jeden jazzový koncert pamětihodný jedině mou monumentální snahou zůstat vzhůru po celá sóla na bubny. V přeskvělém Metropolitním muzeu, v té studnici všeho lidského snažení, která se nachází pár ulic od méj ordinace, jsem byl přesně nulakrát. Většinu volného času trávím postáváním před prosklenými výlohami realitních makléřů a prohlížím si nabídky bok po boku s dalšími snílkami zděšenými cenami a představuji si lepší výhledy a větší pokoje, které by osladily moje noční úniky pryč z města.

Když jsem chodil s Connie, třikrát čtyřikrát týdně jsme zavítali do fajn restaurací. Fajn restaurace v New Yorku vypadá tak, že vám tam uvaří celebritní kuchař s několika michelinskými hvězdičkami, který prožil dětství v údolí Rhony a teď má svůj televizní pořad. Případně je to kuchařka. Není moc pravděpodobné, že ta kulinární celebrita bude v kuchyni osobně přítomna; tato místnost bude obvykle obsazena výhradně Hispánci nesourodého původu. Nicméně menu bude plné nejčerstvějších sezónních ingrediencí osobně vybraných na farmářských trzích nebo dodaných přes noc rovnou z moře. Jídelny tam budou buď šik a intimní, s ohromujícími svítidly, anebo hlučné a nabitě exkluzivní klientelou. Do obou druhů je skoro nemožné se dostat. Nám se to dařilo výhradně tak, že jsme se úporně činili a udržovali telefonický nátlak a dožadovali se laskavosti a dávali úplatky a lhali. Connie jednou řekla na rezervační lince, že umírá na rakovinu žaludku a vybrala si jejich podnik pro svou poslední večeři. Pokaždé jsme sedali ke stolku nadšení, ale i vyčerpání a pokaždé jsme pročítali jídelníčky s pře-

draženými předkrmy a objednávali jsme si jídlo, které jsme si objednat měli, a pili jsme vína, která nám doporučili. Pak jsme zaplatili a jeli jsme domů a připadali jsme si zničení a zpitomělí, a druhý den ráno jsme přemítali, kam příště.

Když jsme se s Connie rozešli, chodil jsem po ulicích Manhattanu a hrál jsem sám se sebou takovou menší hru. Jmenovala se Mohlo to být horší. Všechno by mohlo být horší, říkal jsem si: mohl bych být *tamten chlápek*. A mohlo by to být ještě horší, řekl jsem si o chvíli později, mohl bych být *támhleten chlápek*. Všude jedna velká přehlídka znetvořených, zbídačelých, nestvůrně ošklivých, ubrečených, sebezohavených, nesmiřitelně nasraných. Mohlo to být horší. Jenže pak kolem přešla nějaká žena, jedna z tisíců Newyorčanek, dlouhonohá jako hříbě, na nemyslitelně vysokých podpatcích, sama, ale někdy šly i po dvou po třech, a vždycky vládla tou krásou, jejíž nejkrutější vlastností je, že nikomu nechce ublížit, a já přichcípával bídou a bolestí a říkal jsem si, že to taky mohlo být o moc lepší.

Mohlo to být horší a mohlo to být o moc lepší – tak se ta hra přejmenovala, tak zněl můj doprovodný komentář k dění na ulicích Manhattanu, a hrál jsem ji stejně dobře jako ostatní flákači, co se tu snaží protlouct.

Můj život vlastně doopravdy započal až několik měsíců před tím létem osudným pro Red Sox, létem roku 2011. Jednoho lednového dne toho roku za mnou přišla paní Convoyová a řekla, že v místnosti číslo tři se děje něco divného. Nahlédl jsem tam. Pacienta jsem matně poznával. Byl objedнан na vytržení zubu. Zpackaná výplň (já ji nedělal) narušila nerv, on odkládal ošetření kořenového kanálku, které jsem mu doporučoval už dávno, a nakonec se dopracoval k nemalým a velmi motivujícím bolestem. Ale neskučel a neplakal. Kdepak, tlumeně a tiše si propěvoval. Ruce měl položené dlaněmi nahoru, palce a prostředníčky se dotýkaly jedny druhých a on notoval něco jako: „E-hrům... eh-rům...”

Posadil jsem se vedle něj. Potrásli jsme si rukama a já se ho zeptal, co to dělá. Pověděl mi, že kdysi studoval a chtěl se stát tibetským mnichem

a že i když tohle životní období má už za sebou, v případě nezbytí stále používá meditační techniky. V tomto případě se chystá na odstranění zubu bez pomoci anestetika. Pracoval u guru, který ovládal umění, kterak odstranit bolest.

„Dosáhl jsem krajní prázdnoty,“ oznámil mi. „Stačí si pamatovat jedině: i když ztratíš tělo, nezemřeš.“

Jeho špičák byl ve stavu pokročilého rozkladu a měl barvu slaboučkého čaje, nadále však držel na kořenech s funkčními nervy. Žádný příčetný zubař by takový zub netrhal bez nasazení přinejmenším lokálního znecitlivění. Řekl jsem mu to a on nakonec s lokálkou souhlasil. Vrátil se do meditační polohy, já do něj injekčně vpravil štávičku a pak jsem se obořil na jeho špičák mocným zacloumáním. Dvě vteřiny nato začal skučet. Myslel jsem si, že ty zvuky jsou možná nedílnou součástí toho jeho dosahování krajní prázdnoty, jenže to sílilo, místnost toho byla plná a řinulo se to až do čekárny. Podíval jsem se na svou asistentku Abby, která seděla na druhé straně od pacienta než já a obličej měla schovaný pod maskou z růžového papíru. Nic neříkala. Vyndal jsem pacientovi z úst kleště a zeptal jsem se ho, jestli se něco neděje.

„Nic. Proč?“

„Vydáváte takové... zvuky.“

„Vážně? Ani o tom nevím. Vlastně tu hmotně nejsem,“ oznámil.

„Ale ty zvuky tu hmotně jsou.“

„Pokusím se být víc potichu,“ slíbil. „Pokračujte, prosím.“

Skučení začalo znovu téměř okamžitě a přešlo až do středně hlasitého vytí. Znělo to nevyvinutě a krvavě, asi jako pláč novorozence se zakrnělými orgány. Nechal jsem toho. V zarudlých očích se mu sbíraly slzy.

„Už to děláte zase,“ upozornil jsem ho.

„Co dělám zase?“

„Skučíte,“ já na to. „Vyjete. Víte jistě, že to lokální znecitlivění zabralo?“

„Jsem v myšlenkách tři až čtyři týdny napřed před tou bolestí,“ prohlásil. „Jsem čtyři až šest týdnů daleko.“

„Při lokálním znecitlivění by to nemělo bolet vůbec,“ namítl jsem.

„A taky nebolí, vůbec ne,“ ujišťoval mě. „Už budu jako myška.“

Vrátil jsem se k práci. Ale on mě skoro v tom okamžiku zastavil.

„Můžu dostat kompletní umrtvení, prosím?“

Tak jsem ho uspal a odstranil jsem zub a nahradil jej dočasnou korunkou. Když účinky anestetika odezněly, byli jsme s Abby zrovna u jiného pacienta. Connie k nám přišla a oznámila mi, že ten pán už se chystá k odchodu, ale nejdříve se se mnou chce rozloučit.

Měl jsem Connie dát výpověď, když jsme se rozešli. Děkala pro mě všehovšudy to, že zapisovala jméno pacienta na kartičku a k němu datum a čas příštího termínu. Přesně to a nic jiného dělala, osm hodin denně, ve čtvrtky víc. A ještě taky pomáhala paní Convoyové s objednávkami pacientů. Aha, a taky účetnictví, trochu pomáhala s účetnictvím. Ale na to jsem měl externí firmu. Nikdy nenadělala tolik účetnictví, abych už externí firmu nepotřeboval. Aha, vlastně, taky ten telefon, jasně. Osm hodin, někdy víc, vypisovala kartičky, drásala jména do rozpisu, dělala účty, ale ne tolik účtů, abych už nepotřeboval externí firmu, a brala telefony. Zbytek času trávila nalepená ke svému egostrojku.

„Kde je?“ zeptal jsem se.

„Támhle,“ ona na to.

Když jsem vešel do čekárny, pacient vstal.

„Chtěl jsem vám jenom... poděkovat! Díky za všechno. Vidíme se totiž naposledy. Odjíždím do Izraele!“

Drmolil tak akorát, abych si myslel, že na něj pořád působí anestezie.

„Určitě si nechcete ještě pár minutek odpočinout?“ zeptal jsem se ho.

„Ne, kdepak, já nejedu hned teď. Nejdříve musím metrem. Jen jsem vám chtěl říct, jak moc se mi po vás bude stýskat. A po všech tady. Všichni jste tu ke mně byli hrozně hodní. Tahle paní je milá. Úžasně milá. A je to super kočka. Jako že, teda fakt, fakt bych si dal říct. Rád bych ji přefik.“

Ukazoval na Connie, která tomu stejně jako všichni ostatní v čekárně přihlížela.

„Aha, jasně,“ přikývl jsem. „Rozhodně si musíte odpočinout ještě trochu víc. Pojdte se mnou.“

„Nemůžu!“ vybafl a odbyl mě mávnutím rukou. „Nemám čas!“

„Tak se uvidíme příště.“

„To teda neuvidíme!“ namítl. „Už jsem vám to říkal. Jedu do Izraele!“
Vedl jsem ho ke dveřím a Connie mi podala jeho bundu.

„Ale nejedu do Izraele, protože bych byl žid. Nejspíš si právě to myslíte, co?“

„Ukažte, tady tu druhou ruku pěkně do rukávu...“

„To byste se plet!“

Otevřel jsem mu dveře. Přistoupil hodně blízko ke mně a zašeptal mi do ucha kyselým anestetickým dechem.

„Já jsem totiž ulm,“ prohlásil. „Proto jedu do Izraele. Jsem ulm a vy jste taky!“

Poplácal jsem ho po zádech a pak jsem ho připostrčil ven.

„Blahopřeji. A hodně štěstí.“

„Hodně štěstí i vám!“ vybafl.

Po anestezii lidi říkají kdejaké koniny. Takže jsem na to pak už vůbec nemyslel.

DVA

ŠEST MĚSÍCŮ NATO, v pátek dopoledne patnáctého července 2011, začal den poklidně. Kosmetické konzultace, dásňový štěp a jeden odporně černý jazyk. Čtyřikrát hrál tlumeně „Nowhere Man“, buď to, anebo hrál jednou, ale já u toho byl ve čtyřech jiných místnostech. Později jsem se přistihl, jak si to tiše broukám při prodlužování korunky. Conniin drdol zvolna schnul do odpoledne a plnil ordinace vůní jejích vlasů. Paní Convoyová navrhla nové řešení nedostatku místa na firemní papíry. Abby mlčela.

Když chcete být dobrou zubní sestrou, nemusíte toho dělat moc. Zapamatujte si nástroje a podávejte mi ty, které za chvíli budu potřebovat. Žádná kardiovaskulární chirurgie. Ale taky to není žádná zábava k popukání. Přicházejí za vámi oběti dopravních nehod a hospodských rvaček s poničenými ústními dutinami, a tak, kromě toho, že si zapamatuje nástroje a podává mi je, když je potřebuju, musí Abby taky být ocelově pevná profesionálka, jen co na ni poprvé otevřou ústa. Oběti dopravní nehody byste být nechtěli. Jasně, můžu vám pomoci, abyste zase jedli a pili, ale už nikdy to nebude jako dřív. Šťěstí jste si už vybrali a teď je po všem. Od nynějška pořád dál to bude samý kompromis. Od nynějška až do smrti jde jen o to, jak to nejlíp v rámci možností zvládnout.

Upřímně řečeno, bez dobré zubní sestry jste jako bez ruky. A Abby je hodně dobrá. Dokonce někdy pacienta držívá i za ruku. Ale získal jsem dojem, že má problémy organizačního rázu. Když má nějakou stížnost nebo návrh, anebo když prostě chce na odpoledne volno, nejde za mnou. Jde za Connie nebo za paní Convoyovou. Tvrdí, že se mě bojí rušit. Bojí se mě rušit? Vždyť sedáme proti sobě, jak je den dlouhý!

Nejspíš by byla raději, aby proti ní seděl někdo jiný, třeba jeden z těch rozverných zubařů, kteří milují lidi a trousí neodolatelné poznámky, jimiž každého pobaví – ostatně po tom jsem odjakživa toužil i já. Rád bych, aby proti mně přestala sedět mlčky a neustále mě hodnotit. I když možná mě nehodnotí. Možná prostě jen nepoznám, co se v ní děje za tou maskou z růžového papíru, která jí pořád halí rysy. Možná prostě jen s přesně tou profesionalitou, jakou potřebuji, čeká, až mi bude třeba podat příští nástroj. Ale jen si to zkuste, mít zubní sestru, která s vámi celý den chodí jako stín a sedí naproti vám, zatímco vy si nepřipadáte ani duchaplný, ani rozverný – a uvidíte, jestli nezískáte dojem, že vás hodnotí.

„Jsou všechny ordinace přichystané?“ zeptal jsem se Abby nejdřív ze všeho, když jsem ten den přišel do práce.

Po ničem jsem netoužil víc než nejdřív ze všeho po ránu popřát dobré ráno. Popřát dobré ráno, to je přínosné pro morálku a všem to postupně sdělí něco jako: No podívejte, to je přece věc, jsme zase tady, duševně občerstvení, s novou dávkou deodorantu v podpaží; jaká vzrušující překvapení si pro nás tenhle den nachystal? Jenže byla rána, kdy jsem se k tomu prostě nedokázal přimět. Jsme taková útulná firmička o čtyřech lidech; třikrát dobré ráno, víc se ode mě nepožadovalo. A přece jsem dobrými rány šetřil. Přehlížel jsem, jak dojmavě omezený je přiděl dobrých rán u každého člověka, a nepopřál jsem dobré ráno. Anebo jsem ve vši nevinnosti zapomínal, jak početně limitované, jak děsuplně omezené jsou naše příležitosti popřát dobré ráno, a prostě jsem to neuměl říct. Anebo jsem popřál dobré ráno, ale jen středně, s nevolí, neuváženě nebo tyransky. Někdy jsem popřál dobré ráno Abby a Betsy, ale už ne Connie. Anebo Betsy, ale ne Abby a Connie. Anebo

Abby v přítomnosti Betsy, a Betsy v přítomnosti Connie, ale ne Connie. A vůbec, co je na tom tak dobrého, na tom často tak předvídatelném, takzvaně novém ránu? Obvykle mu předchází dlouhý zápas o krátké zdímnutí, kterému přemnozí lidé říkají noc. Nikdy to není dostatečně obřadné, aby si to říkalo o nové přivítání. Takže místo toho jim říkávám: „Kde je dnešní rozpis?“ Pokud říkám „Kde je dnešní rozpis?“, tak to říkám Connie, ta pracuje v recepci. Anebo řeknu: „Jsou všechny ordinace přichystané?“, jako jsem to řekl dneska ráno, to ráno, o které se jedná, a pak to bude patřit Abby. Řeknu zrovna tohle nejdřív ze všeho, na samotném začátku dne, jako bych snad čekal, že ordinace přichystané nebudou, a Abby bude po celý zbytek pracovního dne sedět na druhé straně od pacienta, než sedím já, němě bude dýchat do masky, rozvážně mi bude podávat nástroje – a bude mě mlčky a co nejprísněji hodnotit. Anebo řeknu Betsy: „Dneska jsi v tom sama,“ budu tím myslit, že hygienistka, co u nás dělá na záskok, jí dneska nepomůže, a ona odpoví: „Tady má zas někdo náladu.“ Já ovšem nebudu mít špatnou náladu, ačkoli budu za sebou mít další marný pokus se pořádně prospat, a ačkoli už zase a znovu vidím stejné svoje tři zaměstnankyně jako včera. Nebo jsem špatnou náladu aspoň neměl až do okamžiku, kdy paní Convoyová řekla: „Tady má zas někdo náladu,“ což bez výjimky nastavilo pro celý den kurz k té nejčernější a nejděsnější náladě.

Nicméně, dobré ráno! Dobré ráno vám všem! Tak to řeknu aspoň všem svým pacientům, protože jsem ten nejhorší exemplář pokrytce ze všech pokrytců, protože z veškerých necitelných a falešných pokrytců jsem já ten nejhorší.

Ten pátek dopoledne byl mezi mými pacienty muž, kterému budu říkat Kontakt.

Přišel na nějaký kosmetický zákrok. Na čistě kosmetické zákroky chodí víc pacientů než kdy dřív. Chtějí bělejší úsměvy, upřímnější úsměvy, ne tak vyzubené úsměvy, chtějí bělení dásní a úpravy rtů, chtějí úsměvy, jejichž architektura byla přebudována zub po zubu, milimetr po milimetru, dokud nejsou vyhubeny všechny hnusné vzpomínky z dětství.